

De politie stelt de tolerantiegrens steeds sch

'Je maakt gebruik van die arrestatieteams omdat ze er immers zijn'

Rudie van Meurs

Twintig jaar geleden stond op het uildelen van krenten op de openbare weg vrijheidsberoving. En het roepen van 'image, image' of 'Johnson moordenaar' was voldoende voor drie maanden cel. Daarna leken politie en justitie wat verstandiger te worden en leerden ze enige nuance aan te brengen tussen misdaad en verzet. Inmiddels slaat de domheid weer toe en valt de politie terug op de autoritaire gezagsverhoudingen uit de jaren zestig. Het roepen van 'boe' wordt weer bestraft met charges en wapengekletter. En mensen die 'fascist' roepen worden opgepakt wegens het beledigen van een 'bevriend staatshoofd'.

Misschien dat de Amsterdamse politie met dat ouderwetse matten vorige week indruk wilde maken op de West-Duitse bondspresident Von Weizsäcker. Om te laten zien hoe, net als in de Bondsrepubliek, ook hier de politie er de wind onder heeft en hoe voorbeeldig en repressief het apparaat werkt. Voor de West-Duitse televisie is dat in elk geval gelukt. Daar werd in een uitvoerig verslag de waardigheid van het bezoek geprezen en werd terloops getoond hoe de Amsterdamse politie korte metten maakte met 'einige Chaoten'. Een woordvoerder van de Amsterdamse politie noemde later het rellerige optreden tegen omstanders het gevolg van 'het zeer scherp stellen van de tolerantiegrens'. Alsof dat zomaar kan. Grenzen vallen niet ineens scherp te trekken. Dat is alleen mogelijk als over een langere tijd en algemeen bij de politie de verdraagzaamheid ten aanzien van krakers, demonstranten en publiek aan het afnemen is. 'Ik heb,' zegt L. van der Linden, voorzitter van de Nederlandse Politiebond, 'ook het gevoel dat de tolerantie bij de politie minder wordt. Ik kan daar geen duidelijke feiten voor aandragen. Het is een ontwikkeling die je ziet. Een sluipend proces. Niet bewust. Er is ook geen sprake van nieuwe beleidslijnen. Maar het gebeurt. De tolerantie wordt minder. Wat je bij de sociale voorzieningen ziet en op het gebied van welzijn, voltrekt zich ook bij de politie. Dat is een tendens die zich vooral manifesteert in de grote steden.'

Er zijn inmiddels voorbeelden genoeg van redelijk onschuldige acties die door de politie hard en soms meedogenloos tegemoet worden getreden. Zoals eind vorig jaar in Dordrecht waar sympathisanten van Onkrut een demonstratieve blokkade hielden voor de rechtbank. Binnen moest de rechter-commissaris beslissen over eventueel verdere bewaring van een aantal Onkrut-mensen dat opgepakt was tijdens een actie. Buiten vond een ware veldslag plaats. Of zoals in Almelo, waar actievoerders het terrein van UCN trachtten te bezetten en een politiemacht tegenover zich vonden die grimmiger was dan ooit.

In Amsterdam betreurde de politie zelf later 'de lichtzinnige manier' waarop een puur crimineel conflict was aangepakt in het Anton de Kom-centrum aan de Stadhouderskade. De eerste reactie van de politie was dat Zuidmolukkers een aanval op het centrum hadden ondernomen. Hele straten werden afgezet, helikopters en scherpshutters ingeschakeld voor iets dat later de moeite niet waard bleek.

In Utrecht voerde de politie tijdens het pausbezoek charges uit tegen een handjevol demonstranten dat zich gemengd had tussen toeschouwers die weer op een paar vingers te tellen waren. Wie lokte wat uit? In het boek *Repressie in Nederland* van onder meer Paul van Tongeren staat over 'Het einde van de rechtsstaat': 'Naast de bewapeningswedloop tussen burgers onderling, is er ook de bewapeningswedloop tussen politie en burgers. De politie is de laatste jaren steeds meer vermilitariseerd, heeft zwaardere wapens gekregen en neemt eerder haar toevlucht tot geweld. Groot machtsvertoon blijkt echter ook juist weer geweld uit te lokken. Bovendien levert de aanwezigheid van zwaardere wapens een soort innerlijke wetmatigheid op die leidt tot het gebruik van die wapens. Als de keuze slechts is die tussen gummistok of het vuurwapen dan moet er al snel geschoten worden.'

In Utrecht werd geschoten. Bij het bezoek van Von Weizsäcker hadden zich op de daken rondom de Dam scherpshutters geposteerd. Bij het incident in het Anton de Kom-centrum werden arrestatie-teams ingezet.

'Niet alleen de politie, ook justitie kan er wat van. De politie vraagt steeds meer en krijgt steeds meer,' zegt de Amsterdamse advocaat mr. Ties Praken. Haar collega mr. C.F. Korvinus vult dat aan. Tijdens het pausbezoek in Utrecht werden veertien mensen opgepakt van wie een aantal langere tijd werd vastgehouden. Twee broers uit Den Bosch werden tien dagen in voorarrest gehouden omdat ze kans hadden gezien een liedje met een inderdaad banale tekst die op de paus sloeg via het communicatiesysteem van de politie te laten horen. Volgens de politie waren de mobilifoons die de twee gebruikten vier jaar eerder gestolen in Dodewaard, waar ook toen al een vreedzame demonstratie tegen kernenergie door toedoen van het bevelvoerende hoofd van de politie mr. A.A.J. Goldberg onttaarde in een veldslag.

De rechter-commissaris in Utrecht legde de twee broers diefstal c.q. heeling ten laste van de twee mobilifoons, hield ze tien dagen vast en nam de zaak zo hoog op dat hij de twee verbod met medegegetineerden te spreken. Nadat de twee in hongerstaking waren gegaan mochten ze hun cel verlaten. Korvinus zegt dat hij de duur van het voorarrest in geen enkele verhouding vond staan tot het vergrijp waarvan ze verdacht werden. 'Het leek wel of het om zware criminelen ging,' zegt hij. Hij herinnert zich Amelissewerd, enkele jaren geleden, waar van alles gebeurde, maar waar de politie niet tot arrestaties overging en zelfs geen proces-verbaal maakte. 'Toen leek zich nog

een tendens van gematigdheid voort te zetten. Die is nu voorbij. De politie is veel harder geworden. Het lijkt wel dat naarmate de acties onschuldiger worden de politie harder toeslaat.'

Maar ook preventief zijn er bij de politie boeiende dingen aan de gang. Dat gebeurt via allerlei bont uitgedoste rechercheurs die zich vermomd in leer en corduroy of als punkers tussen mogelijke demonstranten opstellen om toe te slaan zodra zich ergens verzet manifesteert. Dat gebeurt ook — zoals bij het pausbezoek in Utrecht — door krakers huisarrest op te leggen en hun huis hermetisch af te grendelen. Loes de H. is achttien jaar, ziet er — zoals ze het zelf omschrijft — 'punkachtig' uit en woont samen met andere krakers in een huis in Amsterdam. Vorige week woensdag bevond ze zich op de Dam, op het moment dat daar Von Weizsäcker een krans legde. Ze stond samen met anderen tegenover De Bijenkorf — ver van de gasten — en was niets van plan, ook al omdat overall rondom scherpshutters op de daken stonden. Ze vertelt: 'We stonden met een groepje op de hoek van het Rokin toen we plotseling allerlei mensen om ons zagen verschijnen. We zeiden, het lijkt wel of we omsingeld worden. Dat werden we dus. We werden geboeid en een paar van ons die dat niet wilden, werden geslagen. We werden eerst met zo'n dertig mensen naar de Warmoesstraat gebracht waar een aantal van ons zich moest uitkleeden om gefouilleerd te worden. Omdat er steeds meer mensen binnenkwamen werd daarmee gestopt. Later reed een bus van het gemeentelijk vervoerbedrijf voor en werden we in gezelschap van ME'ers weggevoerd. We hoorden via de politiemobilfoon dat overwogen werd ons naar Nieuwersluis te brengen. Later werd het Amsterdam-Noord waar we zes uur vastgehouden werden.' Loes zegt dat het regelmatig voorkomt dat ze opgepakt wordt uitsluitend op grond van haar uiterlijk. Dat is nu punk, dat waren twintig jaar geleden lange haren.

L. van der Linden, voorzitter van de Nederlandse Politiebond, kan niet zeggen of dat preventieve beleid van de politie een strategie is. Hij zegt: 'De politie is natuurlijk professioneler geworden. Er is lering getrokken uit de gijzelingsaffaires, dat werkt door. Dat is waarschijnlijk ook de reden dat de politieinlichtingendiensten effectiever werken en infiltratietechnieken succes hebben. Wat ons zelf zorgen baart is dat de arrestatieteams tegenwoordig zo snel worden ingezet. Te pas en te onpas, zo zou je het kunnen noemen. Dat is een gevaarlijke ontwikkeling. De arrestatieteams zijn opgericht voor het arresteren van vuurgevaarlijke personen, maar die doelstelling is allang gepasseerd. De arrestatieteams worden een specialisme op zich. De opzet onder de vroegere minister van Justitie J. de Ruiter was dat arrestatieteams voor tachtig procent normaal politiewerk zouden doen en voor de rest ingeschakeld zouden worden voor gevaarlijke opdrachten. Dat is nooit gerealiseerd. De praktijk is nu dat er voor die arrestatieteams vierentwintig uur per dag werk is. De politiemensen die er

deel van uitmaken zijn zo eenzijdig gespecialiseerd dat de korpschef na zes jaar, als ze er uit moeten, geen raad met ze weet omdat ze niet meer inzetbaar zijn voor andere dingen.

Ik weet niet hoe zo iets komt. Misschien is het gemakzucht, je maakt gebruik van die arrestatieteams omdat ze er immers zijn. En de commandanten van die teams willen zeker zijn van hun planning, dus wordt er steeds meer

werk voor ze gezocht om ze te houden.

Wij hebben over die ontwikkelingen vrijdag een gesprek met minister Gehad en zullen dat voortzetten. Wij willen dat de deling zo wordt dat de leden van arrestatieteams voor de helft dienst blijven doen.'

Het is, zegt hij, 'verleidelijk bruik te maken van de zake

Koning

Vervolg van pagina 1

Koning bagatelliseert zijn eigen rol in de drastische beleidswijziging. Zijn ambtenaren zouden alles hebben voorbereid. Hij zou louter zijn handtekening hebben gezet. Koning: 'Hoe kan ik van mening veranderen als ik vanuit het apparaat een notitie krijg voorggelegd?'

U heeft toch een deputatie van de rooms-katholieke kerk ontvangen, de juridisch secretaris mr. F.H.M. van Spaendonck en Cor Kleisterlee, oud-KVP-kamerlid en lid van de Commissie Overheid van de Nederlandse kerkprovincie?

Koning: 'Dat is een feit. Maar op het moment dat ik met de heer Van Spaendonck en Kleisterlee sprak, had ik van mijn ambtenaren de toewijzende minuut al voor mij liggen.' ('Minuut' is een ambtelijke aanduiding van een schriftelijk ontwerp van een stuk.) Zijn rol zou louter protocollair zijn gebleven.

Dat is in strijd met de lezing van lobbyist Kleisterlee, die tien jaar met Koning in de kamerbanken zat.

Kleisterlee: 'Ze schakelen mij natuurlijk wel eens als oud-kamerlid in, omdat je de wegen procedureel veel beter kent. Kijk, Van Spaendonck had een notitie naar het ministerie gestuurd, waarom kloosterlingen als alleenstaanden gezien moesten worden. U weet net hoe dat gaat, mijn indruk is dat die gewoon bij die topambtenaren is blijven liggen, dat begrijp ik best, maar toen Van Spaendonck er eens naar vroeg, werd er gezegd, we zien dat toch meer als een politieke beleidsbeslissing. Toen heb ik de staatssecretaris opgebeld: staatssecretaris, luister 's, die notitie ligt er, het is toch zinvol dat daarop een beslissing wordt genomen. Kijk daar nou 's persoonlijk naar. En als je nadere toelichting nodig hebt, verwittig mij dan. Dan wil ik best meekomen om die samen met Van Spaendonck toe te lichten. Toen heeft Koning mij op zeker moment teruggebeld, hij zei: hele interessante zaak, maar ik wil inderdaad nadere toelichting, voordat ik mijn eigen beslissing neem.'

In de Kamer werd Koning andermaal geconfronteerd met zijn belastingdienst die een uitlaatklep had gevonden in kamervragen van de Partij van de Arbeidfractie en sepsis van partijgenoot De Grave die vond dat Koning artikel 1 van de Grondwet (gelijkheidsprincipe) geweld aan deed. Het kamerlid Vermeend zwaaide met zes arresten. Vermeend: 'De Hoge Raad, onze hoogste belastingrechter, heeft keer op keer een speciale fiscale behandeling voor kloosterlingen en andere geestelijken afgewezen.'

Koning, maandagmiddag in gesprek met ons, haalt er de directeur-generaal der belasting C. Boersma bij en zegt: 'Cor, jij hebt die arresten van Vermeend stuk voor stuk de grond ingeboord in de kamercommissie.' Maar kroongetuige Boersma bestrijdt spontaan die pertinente lezing: 'Ik tast die arresten niet aan, maar ook in het verleden hebben wij regelingen getroffen met betrekking tot geestelijken die recht doen aan het spanningsveld tussen het kerkelijk en fiscale recht. Vermeend kent de wet en de jurisprudentie

natuurlijk heel goed. In zo'n sievergadering word ik ineenfronteerd met de arresten, ine ik me realiseren, wat betekel rest, dan ga ik zitten zoeken in pieren. Als u nou zegt: je antw niet helemaal correct, dan z steek er mijn kop niet voor hakbijl.'

Begrijpt u niet dat de belast gek werd van de chaos die a aanwijzing aanrichtte? Dat i tatie.

Koning: 'Akkoord. Ik kan r niet ontkennen dat er een ze crepantie tussen zit.'

Nu Wibo. Wibo van de Linde alleen hoofd info programma's televisie bij de was ook correspondent van T. Hij verdiende met dat correspondentie in 1981 zevenenvijftigdu den — na aftrek van kosten. bijna negentienduizend gulde hij van zijn eigen inkomen : en toewijzen aan zijn meevrouw. Hij kreeg daarover ningsverschil met de beslastie in Haarlem, de tweede Daar vonden mr. H.G. Koonam van deze behandeld i wordt ons door directeur Boersma voor het eerst gen het hoofd mr. A. de Zeeuw d Linde geen recht had op die a had alleen gemogen als hij e neming had — en ze vonden van geen sprake was. A persoon konden ze de aftr maar toestaan als hij zijn v toonbaar had uitbetaald — e den dat Van de Linde het niet tonen. Van de Linde tegen 'Mijn redenering was: als menlijk een cheque in dollar op onze gezamenlijke bank 'De heer en/of mevrouw Linde', is het dan niet e vreemd dat ik dan vervolg haar giro nog eens apart ga l Zijn bezwaarschrift werd do Zeeuw afgewezen.

Van de Linde: 'Toen heb ik he gezocht. Ik heb Koning eerst ven en een afwijzende beschi kregen. Toen heb ik zijn voorl beld met de vraag: kan ik een krijten. En toen ben ik gewo middag naar Den Haag gega De voorlichter was Hans F voormalige redacteur van i Journaal, nu Directeur Voorl het ministerie van Financië 'Ik wist dat het zou gaan ove lasting aanslag.'

Vraag aan Van de Linde: Wac je niet naar het gerechtsho, normale weg is?

Van de Linde: 'Dat hoeft staatssecretaris van Financ hoogste baas. Nu ik de vraa laat doordringen, in principe, omdat ik mijn vrouw nooit fo betaald op haar girorekenin formeel niet zo sterk voor bank. Uit verstandelijke over heb ik gezegd, dan eerst m naar de hoogste baas.'

Van de Linde werd op de k Koning op zijn departemen gen. Van de Linde: 'Ik heb paar uur stevig moeten lullen om het voor elkaar te krijten Aanwezig was ook de to directeur-generaal C.J. S Een verslag van de besprek niet gemaakt, constateert bladerend in het dossier. Koning besliste in het voor Van de Linde, herzag zijn e

(Ingezonden mededeling)

telt de tolerantiegrens steeds scherper

in die arrestatieteams omdat ze er immers zijn

erdam betreurde de politie zelf de lichtzinnige manier' waarop het crimineel conflict was aangegaan. Het Antoon de Kom-centrum aan de Ouderskade. De eerste reactie van de politie was dat Zuidmolukkers al op het centrum hadden rondgelopen. Hele straten werden afgevoerd en scherpshutters in de buurt voor iets dat later de moeite waard bleek.

Het voerde de politie tijdens het bezoek charges uit tegen een aantal demonstranten dat zich gehad tussen toeschouwers die een paar vingers te tellen wisten. Lokte wat uit? In het boek *Rein Nederland* van onder meer de 'Tongeren staat over 'Het einde rechtsstaat': 'Naast de bewaardloop tussen burgers onder ook de bewapeningswedloop politie en burgers. De politie is jaren steeds meer vermilitarieerd. Groot machtsvertoon blijkt juist weer geweld uit te lokken. Dien levert de aanwezigheid andere wapens een soort innermatigheid op die leidt tot het van die wapens. Als de keuze is die tussen gummistok of het en dan moet er al snel geschieden.'

Het werd geschoten. Bij het bezoek van Weizsäcker hadden zich icken rondom de Dam scherpshutters geposteerd. Bij het incident nton de Kom-centrum werden arrestatieteams ingezet.

De politie, ook justitie kan van. De politie vraagt steeds krijgt steeds meer,' zegt de advocaat mr. Ties Prak- collega mr. C.F. Korvinus aan. Tijdens het pausbezoek in werden veertien mensen opge- wie een aantal langere tijd stgehouden. Twee broers uit ch werden tien dagen in voorhouden omdat ze kans hadden en liedje met een inderdaad ukst die op de paus sloeg via nunicatiesysteem van de poli- ten horen. Volgens de politie mobilifoons die de twee ge- vier jaar eerder gestolen in urd, waar ook toen al een ne demonstratie tegen kerne- oor toedoen van het bevelvoe- of van de politie mr. A.A.J. ; ontaarde in een veldslag.

ter-commissaris in Utrecht twee broers diefstal c.q. he- aste van de twee mobilifoons, ien dagen vast en nam de zaak op dat hij de twee verbod met etineerden te spreken. Nadat in hongerstaking waren ge- chten ze hun cel verlaten. Kor- t dat hij de duur van het voor- geen enkele verhouding vond het vergrijp waarvan ze ver- rden. 'Het leek wel of het om iminelen ging,' zegt hij. Hij zich Amelissewerd, enkele ja- len, waar van alles gebeurde, ar de politie niet tot arresta- ging en zelfs geen proces- maakte. 'Toen leek zich nog

een tendens van gematigdheid voort te zetten. Die is nu voorbij. De politie is veel harder geworden. Het lijkt wel dat naarmate de acties onschuldiger worden de politie harder toeslaat.'

Maar ook preventief zijn er bij de politie boeiende dingen aan de gang. Dat gebeurt via allerlei bont uitgedoste rechercheurs die zich vermomd in leer en corduroy of als punkers tussen mogelijke demonstranten opstellen om toe te slaan zodra zich ergens verzet manifesteert. Dat gebeurt ook — zoals bij het pausbezoek in Utrecht — door krakers huisarrest op te leggen en hun huis hermetisch af te grendelen.

Loes de H. is achttien jaar, ziet er — zoals ze het zelf omschrijft — 'punkachtig' uit en woont samen met andere krakers in een huis in Amsterdam. Voorige week woensdag bevond ze zich op de Dam, op het moment dat daar Von Weizsäcker een krans legde. Ze stond samen met anderen tegenover De Bijenkorf — ver van de gasten — en was niets van plan, ook al omdat overal rondom scherpshutters op de daken stonden. Ze vertelt: 'We stonden met een groepje op de hoek van het Rokin toen we plotseling allerlei mensen om ons zagen verschijnen. We zeiden, het lijkt wel of we omsingeld worden. Dat werden we dus. We werden geboeid en een paar van ons die dat niet wilden, werden geslagen. We werden eerst met zo'n dertig mensen naar de War- moesstraat gebracht waar een aantal van ons zich moest uitkleeden om gefouilleerd te worden. Omdat er steeds meer mensen binnenkwamen werd daarmee gestopt. Later reed een bus van het gemeentelijk vervoerbedrijf voor en werden we in gezelschap van ME's weggevoerd. We hoorden via de politiemobilifoon dat overwogen werd ons naar Nieuwersluis te brengen. Later werd het Amsterdam-Noord waar we zes uur vastgehouden werden.' Loes zegt dat het regelmatig voorkomt dat ze opgepakt wordt uitsluitend op grond van haar uiterlijk. Dat is nu punk, dat waren twintig jaar geleden lange haren.

L. van der Linden, voorzitter van de Nederlandse Politiebond, kan niet zeggen of dat preventieve beleid van de politie een strategie is. Hij zegt: 'De politie is natuurlijk professioneler geworden. Er is lering getrokken uit de gijzelaarsaffaires, dat werkt door. Dat is waarschijnlijk ook de reden dat de politieinlichtingendiensten effectiever werken en infiltratietechnieken succes hebben. Wat ons zelf zorgen baart is dat de arrestatieteams tegenwoordig zo snel worden ingezet. Te pas en te onpas, zo zou je het kunnen noemen. Dat is een gevaarlijke ontwikkeling. De arrestatieteams zijn opgericht voor het arresteren van vuurgevaarlijke personen, maar die doelstelling is allang gepasseerd. De arrestatieteams worden een specialisme op zich. De opzet onder de vroegere minister van Justitie J. de Ruiter was dat arrestatieteams voor tachtig procent normaal politie- werk zouden doen en voor de rest ingeschakeld zouden worden voor gevaarlijke opdrachten. Dat is nooit gerealiseerd. De praktijk is nu dat er voor die arrestatieteams vierentwintig uur per dag werk is. De politiemensen die er

deel van uitmaken zijn zo eenzijdig gespecialiseerd dat de korpschef na zes jaar, als ze er uit moeten, geen raad met ze weet omdat ze niet meer inzetbaar zijn voor andere dingen. Ik weet niet hoe zoiets komt. Misschien is het gemakzucht, je maakt gebruik van die arrestatieteams omdat ze er immers zijn. En de commandanten van die teams willen zeker zijn van hun planning, dus wordt er steeds meer

werk voor ze gezocht om ze bij elkaar te houden.

Wij hebben over die ontwikkeling afge- lopen vrijdag een gesprek met de minister gehad en zullen dat eind juni voortzetten. Wij willen dat de taakver- deling zo wordt dat de leden van de arrestatieteams voor de helft gewoon dienst blijven doen.'

Het is, zegt hij, 'verleidelijk' om ge- bruik te maken van de zaken die je

hebt. Zoals van arrestatieteams, scherpshutters, helikopters. Als er geen werk voor ze is, wordt dat ge- zocht. Het kan niet genoeg herhaald worden (zoals in Repressie in Neder- land staat): 'Door op deze manier te reageren op volksverzet of demonstra- ties bedreigt de overheid door haar op- treden zelf de veiligheid van de burger die zij geacht wordt te waarborgen.' ■

Koning

Vervolg van pagina 1

Koning bagatelliseert zijn eigen rol in de drastische beleidswijziging. Zijn ambtenaren zouden alles hebben voorbereid. Hij zou louter zijn handtekening hebben gezet. Koning: 'Hoe kan ik van mening veranderen als ik vanuit het apparaat een notitie krijg voorgelegd?'

U heeft toch een deputatie van de rooms-katholieke kerk ontvangen, de juridisch secretaris mr. F.H.M. van Spaendonck en Cor Kleisterlee, oud-KVP-kamerlid en lid van de Commissie Overheid van de Nederlandse kerkprovincie?

Koning: 'Dat is een feit. Maar op het moment dat ik met de heer Van Spaendonck en Kleisterlee sprak, had ik van mijn ambtenaren de toewijzende minuut al voor mij liggen.' ('Minuut' is een ambtelijke aanduiding van een schriftelijk ontwerp van een stuk.) Zijn rol zou louter protocollair zijn gebleven.

Dat is in strijd met de lezing van lobbyist Kleisterlee, die tien jaar met Koning in de kamerbanken zat.

Kleisterlee: 'Ze schakelen mij natuurlijk wel eens als oud-kamerlid in, omdat je de wegen procedureel veel beter kent. Kijk, Van Spaendonck had een notitie naar het ministerie gestuurd, waarom kloosterlingen als alleenstaanden gezien moesten worden. U weet net hoe dat gaat, mijn indruk is dat die gewoon bij die topambtenaren is blijven liggen, dat begrip ik best, maar toen Van Spaendonck er eens naar vroeg, werd er gezegd, we zien dat toch meer als een politieke beleidsbeslissing. Toen heb ik de staatssecre- taris opgebeld: staatssecretaris, luister 's, die notitie ligt er, het is toch zinvol dat daarop een beslissing wordt genomen. Kijk daar nou 's persoonlijk naar. En als je nadere toelichting nodig hebt, verwittig mij dan. Dan wil ik best meekomen om die samen met Van Spaendonck toe te lichten. Toen heeft Koning mij op zeker moment terugge- beld, hij zei: hele interessante zaak, maar ik wil inderdaad nadere toelich- ting, voordat ik mijn eigen beslissing neem.'

In de Kamer werd Koning andermaal geconfronteerd met zijn belasting- dienst die een uitlaatklep had gevon- den in kamervragen van de Partij van de Arbeidfractie en scepis van partij- genoot De Grave die vond dat Koning artikel 1 van de Grondwet (gelijk- heidsprincipe) geweld aan deed. Het kamerlid Vermeend zwaaide met zes arresten. Vermeend: 'De Hoge Raad, onze hoogste belastingrechter, heeft keer op keer een speciale fiscale be- handeling voor kloosterlingen en ande- re geestelijken afgewezen.'

Koning, maandagmiddag in gesprek met ons, haalt er de directeur-generaal der belasting C. Boersma bij en zegt: 'Cor, jij hebt die arresten van Ver- meend stuk voor stuk de grond inge- boord in de kamercommissie.' Maar kroongetuige Boersma bestrijdt spontaan die pertinente lezing: 'Ik tast die arresten niet aan, maar ook in het verleden hebben wij regelingen getrof- fen met betrekking tot geestelijken die recht doen aan het spanningsveld tus- sen het kerkelijk en fiscale recht. Ver- meend kent de wet en de jurisprudentie

natuurlijk heel goed. In zo'n commis- sievergadering word ik ineens gecon- fronteerd met de arresten, ineens moet ik me realiseren, wat betekent dat ar- rest, dan ga ik zitten zoeken in mijn pa- pieren. Als u nou zegt: je antwoord was niet helemaal correct, dan zeg ik: ik steek er mijn kop niet voor onder de hakenblij.'

Begrijpt u niet dat de belastingdienst gek werd van de chaos die u met uw aanwijzing aanrichtte? Dat wekt irri- tatie.

Koning: 'Akkoord. Ik kan natuurlijk niet ontkennen dat er een zekere dis- crepantie tussen zit.'

Nu Wibo. Wibo van de Linde was niet alleen hoofd informatieve programma's televisie bij de Tros, hij was ook correspondent van *Time/Life*. Hij verdiende met dat correspondent- schap in 1981 zevenenvijftigduizend gulden — na aftrek van kosten. Achttien, bijna negentienduizend gulden wilde hij van zijn eigen inkomen aftrekken en toewijzen aan zijn meewerkende vrouw. Hij kreeg daarover een men- ingsverschil met de belastinginspec- tie in Haarlem, de tweede afdeling. Daar vonden mr. H.G. Kooiker (de naam van deze behandeld inspecteur wordt ons door directeur-generaal Boersma voor het eerst genoemd) en het hoofd mr. A. de Zeeuw dat Van de Linde geen recht had op die aftrek. Dat had alleen gemogen als hij een onder- neming had — en ze vonden dat daar- van geen sprake was. Als privé- persoon konden ze de aftrek alleen maar toestaan als hij zijn vrouw aan- toonbaar had uitbetaald — en ze von- den dat Van de Linde het niet kon aan- tonen. Van de Linde tegenover ons: 'Mijn redenering was: als wij geza- menlijk een cheque in dollars krijgen op onze gezamenlijke bankrekening "De heer en/of mevrouw Van de Linde", is het dan niet een beetje vreemd dat ik dan vervolgens naar haar giro nog eens apart ga betalen.' Zijn bezwaarschrift werd door mr. De Zeeuw afgewezen.

Van de Linde: 'Toen heb ik het hogerop gezocht. Ik heb Koning eerst geschre- ven en een afwijzende beschikking ge- kregen. Toen heb ik zijn voorlichter ge- beld met de vraag: kan ik een afspraak krijgen. En toen ben ik gewoon op een middag naar Den Haag gegaan.'

De voorlichter was Hans Hillen, de voormalige redacteur van het NOS- Journaal, nu Directeur Voorlichting op het ministerie van Financiën. Hillen: 'Ik wist dat het zou gaan over zijn be- lastingsaanslag.'

Vraag aan Van de Linde: *Waarom ging je niet naar het gerechtshof, wat de normale weg is?*

Van de Linde: 'Dat hoeft niet, de staatssecretaris van Financiën is de hoogste baas. Nu ik de vraag tot mij laat doordringen, in principe, formeel, omdat ik mijn vrouw nooit formeel had betaald op haar girorekening, sta je formeel niet zo sterk voor de recht- bank. Uit verstandelijke overwegingen heb ik gezegd, dan eerst maar eens naar de hoogste baas.'

Van de Linde werd op de kamer van Koning op zijn departement ontvan- gen. Van de Linde: 'Ik heb toch een paar uur stevig moeten lullen met hem om het voor elkaar te krijgen.'

Aanwezig was ook de toenmalige directeur-generaal C.J. Sleddering. Een verslag van de bespreking werd niet gemaakt, constateert Boersma, bladerend in het dossier.

Koning besliste in het voordeel van Van de Linde, herzag zijn eigen aan-

vankelijke afwijzing en droeg de in- spectie van Haarlem-2 op de aftrek toe te staan. Dat leverde Van de Linde een onbekend aantal duizenden guldens op. Een kleine kink in de kabel. Het hoofd van de Haarlemse inspectie mr. De Zeeuw, weigerde het besluit van de staatssecretaris uit te voeren. En heeft dat tot aan zijn vervroegd uittreden hardnekkig volgehouden. Directeur-generaal Boersma reageert nog gebe- ten op deze insubordinatie: 'Sleddering zou hem strafrechtelijk hebben aange- pakt...'

Koning interrumpeert: 'Cor, tucht- rechtelijk...'

Boersma: 'Weigering van een dienstbe- vel! Hij heeft geluk gehad, want hij ging met pensioen. En Sleddering zei tegen mij: "Ik laat het lopen."'

Vraag aan staatssecretaris Koning: *Waarom herzag u uw afwijzing van Van de Lindes aftrek?*

Koning: 'Hij had het gevoel dat hij on- rechtvaardig behandeld werd. Het ging niet alleen om een verschil van mening, maar afspraken waren niet gehonoreerd. Koning zegt dat de be- handelend inspecteur tegenover Van de Linde, in een vroeg stadium, de in- druk heeft gewekt dat de zaak wel ge- regeld zou kunnen worden. Toch volg- de er een afwijzing in Haarlem en lout- er daarom beklagde Van de Linde zich. Koning: 'De handelende inspec- teur had vertrouwen opgewekt.' Van de Linde beschrijft het incident waarop Koning en hij zich beroepen: 'Op het moment dat ik uit de kamer van de in- specteur wegging, heb ik hem nog ge- vraagd: er komt dus een oplossing? U zegt niet nee? Nee, zei de man ik zeg niet nee. Nou, dat vind ik een hele du- delijke toezegging.'

Wij merken op dat we deze bewijsvoe- ring nogal mager vinden.

Boersma pakt nogmaals het dossier- Wibo van de Linde erbij en citeert daaruit een brief van inspecteur De Zeeuw aan Van de Linde. Boersma leest op verzoek van de staatssecreta- ris voor: 'Dat u uit dat gesprek de con- clusie trok dat hij bereid was u tege- moet te komen is daarom niet verwon- derlijk maar wel onjuist. Hij heeft dui- delijk gezegd de zaak nog te moeten overwegen en heeft dan ook geen toe- zegging gedaan. Ik betreur dat hij het gesprek niet korter en zakelijker heeft gehouden.' Ook de directeur-generaal blijft het besluit van de staatssecreta- ris verdedigbaar vinden: 'Was het nou wel of niet opgewekt vertrouwen? Ik denk dat als je die vraag voorlegt aan honderd mensen er vijftig ja zullen zeggen en vijftig nee.'

Ed Nijpels kritiseert de persoonlijke bemoeienis van de staatssecretaris met de belastingaanslag van Wibo van de Linde: 'Ik vind dat een staatssecre- taris zich buitengewoon terughoudend moet opstellen als het gaat om indivi- duele zaken. Ik heb dat vorig jaar al te- gen hem gezegd en ik heb dat een paar weken geleden nog eens herhaald. Dan is het antwoord, en volgens mij van el- ke staatssecretaris van Fiscale Zaken, dat ze soms groepen worden om een oordeel te geven in een individueel ge- val. Het gaat mij om het principe: als je als staatssecretaris wordt geroepen om in een individuele zaak te beslissen, zeker als het gaat om bekende mensen, moet je daar zo ver mogelijk vanaf blijven.'

LEX RUNDERKAMP
FEIKE SALVERDA

ngezonden mededeling)

